

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی سبزوار
دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی

عنوان:

بررسی وضعیت سلامت سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶

استاد راهنما:

جواد گنجلو

اساتید مشاور:

رحیم اکرمی

اکرم قنبری مقدم

نگارش:

فاطمه اردانه

آذر ۱۳۹۶

حق استفاده از مفاد پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی سبزوار محفوظ است.

دانشکده پرستاری و مامایی

فرم شماره ۱۲: تأیید اصلاحات پایان نامه

شماره: .....

تاریخ: ۱۳۹۹/۹/۲۲

پیوست: .....

مدیر محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی

با سلام:

احتراماً اصلاحات مورد نیاز در پایان نامه کارشناسی ارشد آقای/ خانم ..... مهدی ابراهیم تحت عنوان

..... تاثیر روش های نوین در آموزش پرستاری - ۱۳۹۹

ه در جلسه دفاعیه مورخ ..... ۱۳۹۹/۹/۱۱ توسط داوران مشخص گردید، با نظارت و راهنمایی اینجانب انجام شد و ضمناً نحوه تنظیم و نگارش بر اساس ضوابط مندرج در سایت می باشد.

نام و نام خانوادگی استاد راهنما

امضاء و تاریخ

جواد رضوی
نمبر

مدیر محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی

با سلام:

احتراماً بدینوسیله انجام اصلاحات مندرج در صورت جلسه دفاع پایان نامه فوق الذکر:

☐ تأیید نمی گردد

☒ تأیید می گردد

نام و نام خانوادگی استاد ناظر بر اصلاحات پایان نامه

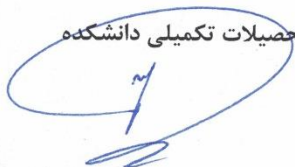
امضاء و تاریخ

مهدی
۱۳۹۹/۹/۲۲

صفحه شناسه

عنوان: بررسی وضعیت سلامت سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶	
استاد / اساتید راهنما: جناب آقای جواد گنجعلو	
استاد / اساتید مشاور:	۱- سرکار خانم اکرم قنبری مقدم ۲- جناب آقای رحیم اکرمی
تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۹/۱۱	
نمره پایان نامه: ۱۷/۵	
کد اخلاقی: IR.MESab.REC.1395.140	
کد ثبت پایان نامه: ۹۴۱۴۶/۸۵	
شماره ثبت در مرکز ثبت کارآزمایی بالینی (برای مطالعات کارآزمایی بالینی):	
حق استفاده از مفاد پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی سبزوار محفوظ است و استفاده از مطالب متن، جدولها، نمودارها و شکلها بدون ذکر منبع ممنوع می باشد.	

مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده

تعهدنامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب فاطمه اردانه دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته پرستاری پرستاری سالمندی که در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۱۱ پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی وضعیت سلامت سالمندان شهر سبزوار- ۱۳۹۶ با کسب نمره ۱۷/۵ و درجه خوب دفاع نموده ام، بدینوسیله متعهد می شوم:

این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایینتر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ، ثبت اختراع و... از این پایان نامه را داشته باشم از حوزه معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

فاطمه اردانه

سپاسگزاری

سپاس خدای را که سخوران، در ستودن او بماند و شمارندگان، شمردن نعمت های او ندانند و

کوشندگان، حق او را گزاردن توانند.

و سلام و درود بر محمد (ص) و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان و وادار

وجودشان؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز رستاخیز... بدون شک جایگاه و مترت

معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه او، بازبان قاصر و دست

ناتوان، چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و

غایت آفرینش را تأمین می کند و سلامت امانت باری را که به دستاش سپرده اند، تضمین بر حسب

و طیفه و از باب «من لم یسکر النعم من مخلوقین لم یسکر الله عز وجل»

تقدیم به پدرم:

ای پدر از تو هرچه می‌گویم باز هم کم می‌آورم
خورشید شدی از روشنائی ات جان گرفتم، در ناامیدی ماندم را کشیدی و لبریزم کردی از
شوق.

اکنون حاصل دستان خستات رمز موفقیتم شد.
به خودم تبریک می‌گویم که تو را دارم و دنیا با همه بزرگی اش مثل تو را ندارد.
تقدیم به مادرم:

و تو ای مادر، ای شوق زیبای نفس کشیدن

ای روح مهربان، هستی ام، تو رنگ شادی هایم شدی.

و لحظه های ناراحتی را با تمام وجود از من دور کردی و عمری گشتی ما را به جان خریدی تا کنون توانستی
طعم خوش پیروزی را به من پخشانی.

از استاد با کمالات و شایسته:

جناب آقای جواد کجولو که در کمال سعه صدر و با حسن خلق و فروتنی از هیچ کلمی در این عرصه بر من
دینغ نمودند و زحمات راهمبانی این رساله را بر عهده گرفتند؛ کمال تشکر و قدردانی را دارم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل ۱ کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه:	۲
۲-۱- بیان مسئله	۴
۳-۱- اهداف پژوهش	۱۲
۱-۳-۱- هدف کلی	۱۲
۲-۳-۱- اهداف اختصاصی	۱۲
۳-۳-۱- اهداف فرعی	۱۲
۴-۱- سوالات پژوهش	۱۲
۵-۱- تعریف واژه ها و متغیرهای اصلی پژوهش	۱۳
۱-۵-۱- سلامتی	۱۳
۲-۵-۱- سالمندی	۱۳
۳-۵-۱- شهر سبزوار	۱۴

فصل ۲ ادبیات و پیشینه پژوهش

۱-۲- مقدمه	۱۶
۲-۲- چارچوب پنداشتی پژوهش	۱۷
۱-۲-۲- مفهوم سلامتی	۱۸
۲-۲-۲- ابعاد سلامت	۱۹
۳-۲-۲- بعد جسمانی	۲۰
۴-۲-۲- بعد روانی	۲۱

- ۲-۲-۵- بعد اجتماعی: ۲۱
- ۲-۲-۶- سلامت و سالمندی: ۲۳
- ۲-۲-۷- تأثیر سالمندی بر بعد جسمانی: ۲۴
- ۲-۲-۸- تأثیر سالمندی بر بعد روان: ۲۶
- ۲-۲-۹- تأثیر سالمندی بر بعد اجتماعی: ۲۷
- ۲-۳-۳- مروری بر پژوهش های مرتبط: ۲۸
- ۲-۳-۱- مروری بر متون فارسی: ۲۹
- ۲-۳-۲- مروری بر پژوهش های خارجی: ۳۳

فصل ۳ مواد و روشها

- ۳-۱- مقدمه : ۴۱
- ۳-۲- روش پژوهش: ۴۱
- ۳-۳- جامعه ی پژوهش: ۴۱
- ۳-۴- محیط پژوهش: ۴۱
- ۳-۵- معیار های ورود و عدم ورود به مطالعه: ۴۲
- ۳-۵-۱- معیار های ورود: ۴۲
- ۳-۵-۲- معیار های عدم ورود: ۴۲
- ۳-۶- جدول متغیرهای پژوهش: ۴۳
- ۳-۷- روش نمونه گیری: ۴۴
- ۳-۸- ابزار گردآوری داده ها: ۴۴
- ۳-۸-۱- پرسشنامه ی اطلاعات دموگرافیک: ۴۵
- ۳-۸-۲- پرسشنامه ی بررسی وضعیت سلامت مرتبط با کیفیت زندگی (HUI3) ۴۵
- ۳-۹- روش تأیید روایی و پایایی ابزار ۴۶

۳-۱۰- روش آماری برای تجزیه و تحلیل داده ها: ۴۷

۳-۱۱- روش اجرا : ۴۸

۳-۱۲- محدودیت های پژوهش: ۴۹

۳-۱۳- ملاحظات اخلاقی : ۴۹

فصل ۴ یافته های پژوهش

۴-۱- مقدمه : ۵۲

۴-۲- یافته های توصیفی ۵۲

۴-۳- یافته های استنباطی ۶۲

فصل ۵ بحث و نتیجه گیری

۵-۱- مقدمه: ۷۳

۵-۲- بحث و تفسیر یافته ها: ۷۳

۵-۲-۱- وضعیت متغیر های جمعیت شناختی در واحد های پژوهش: ۷۳

۵-۲-۲- سؤالات پژوهش: ۷۵

۵-۳- نتیجه گیری: ۸۳

۵-۴- کاربرد نتایج در پرستاری: ۸۴

۵-۵- پیشنهادات کاربردی پژوهش حاضر: ۸۵

منابع ۸۶

پیوست ها ۹۰

چکیده انگلیسی ۹۹

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱: تعداد سالمند اخذ شده از هر مرکز.....	۴۲
جدول ۳-۲: جدول متغیرهای پژوهش.....	۴۳
جدول ۳-۳: ریز مقیاسهای پرسشنامه ی HUI3.....	۴۶
جدول ۳-۴: نمرات هر ریز مقیاس.....	۴۶
جدول ۳-۵: محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین ابزار HUI3 و SF-36 در سالمندان مورد مطالعه.....	۴۷
جدول ۳-۶: محاسبه ی ضریب همبستگی درون رده ای و آلفای کرونباخ ابزار HUI3.....	۴۷
جدول ۴-۱: توزیع فراوانی واحدهای مطالعه بر حسب متغیرهای سنی و جنسیتی در سالمندان شهر سبزوار ۱۳۹۶	۵۲
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی واحدهای مطالعه بر حسب سن در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۳
جدول ۴-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد مطالعه بر حسب وضعیت تأهل در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۳
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی واحدهای مورد مطالعه بر حسب وضعیت تحصیلات به تفکیک جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۴
جدول ۴-۵: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب وضعیت اشتغال در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۴
جدول ۴-۶: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب شرایط زندگی در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۵
جدول ۴-۷: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب پوشش بیمه ای در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۵
جدول ۴-۸: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب ابتلا به بیماری های مزمن در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۵
جدول ۴-۹: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب شیوع بیماری ها در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶.....	۵۶

جدول ۴-۱۰: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب شیوع بیش دارویی در سالمندان شهر سبزوار سال ۱۳۹۶	۵۷
جدول ۴-۱۱: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر حسب شیوع استفاده از وسایل کمکی به تفکیک جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶	۵۷
جدول ۴-۱۲: وضعیت کلی سلامت سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۵۷
جدول ۴-۱۳: وضعیت سلامت جسمانی سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۵۸
جدول ۴-۱۴: وضعیت سلامت روانی سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 سال ۱۳۹۶	۵۹
جدول ۴-۱۵: وضعیت مراقبت از خود سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۵۹
جدول ۴-۱۶: وضعیت بینایی سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۵۹
جدول ۴-۱۷: وضعیت شنوایی سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۰
جدول ۴-۱۸: وضعیت کلامی سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۰
جدول ۴-۱۹: وضعیت توانایی راه رفتن سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۰
جدول ۴-۲۰: وضعیت مهارت های سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۱
جدول ۴-۲۱: وضعیت درد سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۱
جدول ۴-۲۲: ارتباط بین سطح سلامت کلی و گروه سنی در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۲
جدول ۴-۲۳: ارتباط بین سطح سلامت کلی و جنسیت در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۳
جدول ۴-۲۴: ارتباط بین سطح سلامت کلی و وضعیت تأهل در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶	۶۳

جدول ۴-۲۵: ارتباط بین سطح سلامت کلی و وضعیت اشتغال در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی

HUI3 - ۱۳۹۶ ..... ۶۴

جدول ۴-۲۶: ارتباط بین سطح سلامت کلی و وضعیت شرایط زندگی در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی

HUI3 - ۱۳۹۶ ..... ۶۴

جدول ۴-۲۷: ارتباط بین سطح سلامت کلی و سطح تحصیلات در سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی

HUI3 - ۱۳۹۶ ..... ۶۵

جدول ۴-۲۸: ارتباط بین سطح سلامت کلی و ابتلا به بیماری های مزمن در سالمندان شهر سبزوار بر اساس

پرسشنامه ی HUI3 - ۱۳۹۶ ..... ۶۵

جدول ۴-۲۹: ارتباط بین سطح سلامت جسمانی و جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۶

جدول ۴-۳۰: ارتباط بین سطح سلامت جسمانی و گروه سنی در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۶

جدول ۴-۳۱: ارتباط بین سطح سلامت جسمانی و تأهل در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۷

جدول ۴-۳۲: شیوع اختلالات جسمانی و ارتباط آن با گروه سنی و جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۷

جدول ۴-۳۳: ارتباط بین سطح سلامت روانی و جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۸

جدول ۴-۳۴: ارتباط بین سطح سلامت روانی و گروه سنی در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۹

جدول ۴-۳۵: ارتباط بین سطح سلامت روانی و وضعیت تأهل در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۶۹

جدول ۴-۳۶: ارتباط بین وضعیت مراقبت از خود و جنسیت در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۷۰

جدول ۴-۳۷: ارتباط بین وضعیت مراقبت از خود و گروه سنی در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۷۰

جدول ۴-۳۸: ارتباط بین وضعیت مراقبت از خود و وضعیت تأهل در سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶ ..... ۷۱

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۱: هرم جمعیت ایران در سال ۱۳۸۵-۱۳۹۰.....	۵
نمودار ۲-۱: پیش بینی نسبت گروه سنی ۶۰ سال و بالاتر ایران.....	۶
نمودار ۳-۱: هرم سنی جمعیت سال ۱۳۹۰-۹۵.....	۶
نمودار ۴-۱: هرم سنی جمعیت ایران در سال ۱۴۳۰.....	۷
نمودار ۱-۴: وضعیت کلی سلامت سالمندان شهر سبزوار بر اساس پرسشنامه ی HUI3-۱۳۹۶.....	۵۸

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲: دیاگرام چار چوب پنداشتی پژوهش.....	۱۷
شکل ۲-۲: مفهوم پردازی کین از عملکرد مرکزی.....	۱۹
شکل ۳-۲: بعد جسمانی.....	۲۱
شکل ۴-۲: بعد روانی.....	۲۱
شکل ۵-۲: بعد اجتماعی.....	۲۲

فهرست پیوست ها:

عنوان	صفحه
پیوست شماره ۱ (درخواست اجازه از طراح ابزار و اجازه نامه ی طراح ابزار):.....	۹۱
پیوست شماره ۲ (اجازه ی اضافه نمودن بعد خود مراقبتی به پرسشنامه):.....	۹۲
پیوست شماره ۳ (پرسشنامه ی HUI 3 به زبان لاتین):.....	۹۳
پیوست شماره ۴ (ترجمه ی پرسشنامه به زبان فارسی):.....	۹۶
پیوست شماره ۵ (پرسشنامه ی اطلاعات جمعیت شناختی):.....	۹۹
پیوست شماره ۶ (فرم رضایت آگاهانه از واحد های پژوهش):.....	۱۰۱

عنوان: بررسی وضعیت سلامت سالمندان شهر سبزوار - ۱۳۹۶

چکیده فارسی

هدف و پیش زمینه: سالمندی فرایند تغییرات پیشرونده و غیر قابل بازگشتی است که بر تمام ابعاد سلامت تاثیر گذار است. این امر باعث شده است، ابتلا به شرایط مزمن و ناتوان کننده در دوران سالمندی یکی از مهمترین و شایعترین مشکلات این دوران باشد. به نحوی که ۷۷/۴ درصد سالمندان که سن بالای ۶۰ سال داشته اند، ابتلا به حداقل یک بیماری مزمن را گزارش کرده اند. هدف کلی این مطالعه بررسی وضعیت سالمندان شهر سبزوار می باشد که تا کنون اطلاعات دقیقی از آن ها ارائه نشده است.

مواد و روش ها: این مطالعه، مطالعه ی توصیفی می باشد. جامعه ی آماری شرکت کننده در این پژوهش ۴۰۰ سالمند ۶۰ سال و بالاتر شهر سبزوار بوده اند که به روش تسهیم به نسبت از ۶ مرکز بهداشت و دو خانه ی سالمندان (پدر و مادر) وارد پژوهش شده اند. داده ها از طریق دو پرسشنامه ی اطلاعات جمعیت شناختی و HUI3 و از طریق مصاحبه جمع آوری شده اند. جهت تحلیل یافته ها از نرم افزار STATA و آزمون های آمار توصیفی، کای-اسکوئر و فیشر بهره برده شده است.

یافته ها: از ۴۰۰ سالمند شرکت کننده در پژوهش ۱۸۳ نفر (۴۵/۸ درصد) مرد و ۲۱۷ نفر (۵۴/۳ درصد) زن بوده اند و میانگین سنی سالمندان پژوهش $71/5 \pm 9/3$ بوده است. ۵/۸ درصد سالمندان از نظر سطح سلامت کلی در سطح عالی و در مقابل ۶۷ درصد آنان در سطح ضعیفی بوده اند و سطح سلامت سالمندان با جنسیت، سن، تحصیلات، اشتغال و ابتلا به بیماری های مزمن رابطه ی معناداری داشته است ($P\text{-Value} < 0/001$).

نتیجه گیری: نتایج حاصله نشان داده است؛ افراد مسن تر، زنان، سالمندان تنها، بیکار و سالمندانی که بیماری های مزمن بیشتری را گزارش نموده اند از نظر وضعیت سلامت در سطح پایین تری بوده اند.

کلید واژه ها: وضعیت سلامت- سالمندی- شهر سبزوار